

Bożena Janda

.....

imię i nazwisko kandydata na dyrektora

PROGRAM DZIAŁANIA

(do publikacji na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej Samorządu Województwa Podkarpackiego, na stronie współorganizatora instytucji kultury oraz na stronie internetowej instytucji kultury)

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie

(nazwa instytucji kultury)

Na okres: od 1 stycznia 2021 do 31 grudnia 2023 roku

Akceptacja Zarządu Województwa Podkarpackiego

Uchwała nr 239/4742/20 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dn. 23 grudnia 2020 r.

Wizja (*obraz instytucji kultury, sytuacja, wizerunek oraz pozycja*)

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie jest bardzo aktywną i wyróżniającą się instytucją kultury w województwie podkarpackim i mieście Rzeszowie, udostępniającą użytkownikom zbiory, świadczącą usługi wykorzystujące nowoczesne technologie informacyjne oraz integrującą wokół siebie ludzi o zróżnicowanych zainteresowaniach i pasjach. WiMBP ma ugruntowaną pozycję wśród bibliotek w kraju, jest wiodącą instytucją wśród bibliotek na Podkarpaciu. Placówka charakteryzuje się otwartością na potrzeby czytelników i użytkowników w różnym wieku. Biblioteka cieszy się dużym zaufaniem społecznym i jest postrzegana jako instytucja potrzebna oraz ceniona za kompetencję i fachowość.

Wysoka pozycja WiMBP wśród instytucji kultury i jej dobra marka, wynikają z dużej aktywności biblioteki na różnych polach, bogatych zbiorów, dobrego zarządzania oraz długiej tradycji funkcjonowania, która sięga 1945 roku, kiedy została ona powołana decyzją Zarządu Miejskiego w Rzeszowie. Obecnie WiMBP w Rzeszowie działa jako wspólna instytucja kultury Województwa Podkarpackiego oraz Miasta Rzeszowa – miasta na prawach powiatu, została wpisana do Rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Województwo Podkarpackie pod numerem 10/99, pełni również funkcje biblioteki powiatowej dla bibliotek publicznych powiatu rzeszowskiego. Należy także do ogólnokrajowej sieci bibliotecznej.

Jej obraz kształtują: duże i różnorodne zbiory, stabilny poziom czytelnictwa, znacząca liczba użytkowników, wysoki poziom komputeryzacji, bogate i stale rozwijane zasoby cyfrowe, duża oferta wydarzeń kulturalnych proponowanych czytelnikom, a także współpraca kulturalna z wieloma instytucjami i organizacjami z regionu i kraju.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie jest największą biblioteką publiczną w województwie podkarpackim, biorąc pod uwagę liczbę zbiorów, jak i liczbę korzystających z księgozbiorów czytelników. Na koniec 2019 roku biblioteka zgromadziła 555.229 egzemplarzy książek i czasopism oprawnych, z czego literatura popularnonaukowa stanowi 38,7 %, literatura piękna dla dorosłych 37,3 %, zaś literatura piękna dla dzieci 19,30%. Biblioteka stale wzbogaca księgozbiory o nowe pozycje wydawnicze, dbając o to by jej zbiory uwzględniały różnorodną literaturę, zaspokajającą potrzeby czytelnicze, jaki i niezbędną w procesie edukacji, zdobywania wiedzy oraz rozwijania zainteresowań. W 2019 roku zakupy książek osiągnęły 22.035 egzemplarzy, o wartości 540.697 zł. WiMBP rokrocznie korzysta z dotacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na zakup nowości wydawniczych, dotacje z przeznaczeniem na zakup książek pochodzą także ze środków finansowych przekazywanych przez organizatorów - Województwo Podkarpackie i Miasto Rzeszów. W 2019 roku z bogatych księgozbiorów filii i oddziałów WiMBP skorzystało 38.010 czytelników, którzy wypożyczyli 802.846 materiałów bibliotecznych. Znaczący zasób w zbiorach stanowią również prenumerowane czasopisma oraz zbiory specjalne, wśród których duże kolekcje tworzą audiobooki, dokumenty życia społecznego, filmy, kartografia, nuty, dokumenty dźwiękowe. Zbiory specjalne dopełniają starodruki i unikatowe rękopisy. Kierując się potrzebami użytkowników biblioteka wprowadziła także nowe formy

udostępniania zbiorów w postaci dostępu do obcych serwisów z dokumentami elektronicznymi, m.in. do serwisu Legimi (mobilna wypożyczalnia e-booków i audiobooków), Academica (cyfrowa biblioteka publikacji naukowych) i Legalis (baza przepisów prawnych i książek z zakresu prawa).

Biblioteka jest ważną instytucją kultury dla regionu, gromadząc i opracowując materiały dotyczące województwa podkarpackiego, tworząc zasoby cyfrowe i bazy danych rejestrujące piśmiennictwo regionalne. Żadna biblioteka na Podkarpaciu nie może poszczycić się tak dużą kolekcją regionalistów – książek, gazet i czasopism, rękopisów, map, dokumentów ulotnych i okolicznościowych, pocztówek, zdjęć i wielu innych materiałów. Duża ich część, w wyniku prac związanych z digitalizacją, została udostępniona w formie cyfrowej do swobodnego korzystania użytkownikom Internetu.

Biblioteka jest współzałożycielem i instytucją prowadzącą Podkarpacką Bibliotekę Cyfrową, której główny zasób tworzą dokumenty regionalne ze zbiorów WiMBP, a także instytucji działających na Podkarpaciu. Zadania biblioteki związane z dbałością o zgromadzenie materiałów traktujących o regionie, uzupełniają działania dotyczące ich opracowania w postaci bibliografii regionalnej – najważniejszego źródła informacji o regionie, będącego podstawą poszukiwań, m.in. artykułów i opracowań dotyczących miejscowości, wydarzeń, postaci i historii powiązanych z Podkarpaciem. Pierwszy rocznik bibliografii uwzględniał piśmiennictwo regionalne z 1944 roku. Od wielu lat bibliografia regionalna przybrała postać bazy danych, a od 2008 roku jej zawartość, wraz z WiMBP, współtworzy kilkanaście powiatowych bibliotek publicznych województwa podkarpackiego. Biblioteka gromadząc zbiory regionalne, z uwzględnieniem materiałów dokumentujących dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy Podkarpacia, dysponując rozbudowanym warsztatem informacyjno-bibliograficznym w postaci bibliografii, katalogów, kartotek, opracowań i materiałów informacyjnych oraz baz danych, stała się ważnym ośrodkiem wiedzy o województwie podkarpackim.

Ważną regionalną funkcją biblioteki jest jej udział w promocji podkarpackich twórców – pisarzy, regionalistów, naukowców, malarzy, muzyków – dla których organizowane są promocje książek, spotkania autorskie, wieczory poetyckie, wernisaże.

Biblioteka wykazuje bardzo dużą aktywność w zakresie upowszechniania czytelnictwa, organizując szereg inicjatyw, które pokazać mają korzyści sięgania po książkę i zalety kontaktu z literaturą. Stosowane formy działań są różne, w zależności od odbiorców, do których są kierowane i można wyróżnić wśród nich spotkania autorskie, dyskusje i pogadanki o książce, lekcje biblioteczne, akcje czytelnicze, promocje nowych wydawnictw i wiele innych. W 2019 roku filie i oddziały biblioteki zorganizowały 2.154 imprezy promujące czytelnictwo, w których uczestniczyło ponad 57.500 osób. Biblioteka jest organizatorem wielu wydarzeń, które wpisały się na stałe do kalendarza ważnych imprez kulturalnych miasta Rzeszowa i regionu. Należą do nich, m.in. Tydzień Bibliotek, Noc Biblioteki, Festiwal Wyczytanej Książki, Narodowe Czytanie, Europejskie Dni Dziedzictwa, Dzień Głośnego Czytania. W ramach działań kulturalnych, co roku do biblioteki zapraszani są znani autorzy,

uprawiający różne gatunki literackie. W ostatnich latach gośćmi rzeszowskiej biblioteki byli, m.in. Mariusz Szczygieł, Cezary Łazarewicz, Michał Rusinek, Wojciech Jagielski, Jakub Żulczyk, Magdalena Grzebałkowska, Jakub Małecki, Katarzyna Bonda, Elżbieta Cherezińska, oraz autorzy piszący dla dzieci Paweł Beręsewicz, Zofia Stanecka, Justyna Bednarek, Joanna Krzyżanek, Grzegorza Kasdepke, Beata Ostrowicka.

WiMBP w Rzeszowie pozyskuje dodatkowe środki na dofinansowanie organizacji ważnych imprez czytelniczych z takich źródeł jak: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Instytut Książki, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Urząd Miasta Rzeszowa.

Zgodnie z koncepcją Raya Oldenburga trzech sfer ludzkiej aktywności (dom - praca - czas wolny), biblioteki możemy traktować jako „trzecie miejsce”, które odwiedzane jest w czasie wolnym, dla przyjemności, gdzie można poczuć się swobodnie i „być sobą”. WiMBP w Rzeszowie z powodzeniem pełni taką funkcję, będąc przestrzenią spotkań, miejscem neutralnym, sprzyjającym budowaniu więzi interpersonalnych i tworzeniu wspólnoty. Jest miejscem, gdzie chętnie spędza się czas wolny, nawiązuje kontakty, rozwija zainteresowania. Sprzyja takiemu postrzeganiu biblioteki, duże jej zaangażowanie w prowadzeniu klubów czytelniczych i grup zainteresowań. W bibliotece działają Dyskusyjne Kluby Książki (kluby skupiające osoby, które spotykają się i rozmawiają o przeczytanych książkach), Pracownia Rzemiosł Różnych (grupa osób rozwijająca swoje zainteresowania związane z rzemiosłem i zdrowym stylem życia), Grupa Aktywni Cyfrowo 55+ (grupa skupiająca osoby starsze, które spotykają się na organizowanych przez bibliotekę warsztatach z zakresu nowych technologii informacyjnych).

WiMBP w Rzeszowie charakteryzuje się wysokim poziomem komputeryzacji. Biblioteka wdrożyła wiele usług dla użytkowników, które w znaczącym stopniu ułatwiają im korzystanie z zasobów bibliotecznych. Dzięki funkcjonalnościom systemu bibliotecznego, czytelnicy mają dostęp do wielu udogodnień jakie proponuje im system w trybie zdalnym. Czytelnicy mają, m.in. możliwość zamawiania i rezerwowania książek drogą internetową, logowania się na konto czytelnicze, prolongowania egzemplarzy wypożyczonych materiałów. Dużą uwagę poświęca się katalogom elektronicznym w bibliotece, by zamieszczona tam informacja w pełni charakteryzowała wszystkie zbiory i zachęcała do zamawiania i wypożyczania książek. Wszyscy czytelnicy rejestrowani w bibliotece posługują się elektronicznymi kartami bibliotecznymi (ich funkcję mogą pełnić również karty miejskie), które umożliwiają im korzystanie ze zbiorów bibliotecznych w każdej z bibliotek publicznych w Rzeszowie. Osoby niezapisane do biblioteki mają możliwość samodzielnego, zdalnego zapisu do biblioteki. Największy stopień komputeryzacji procesów bibliotecznych osiągnięty został w Wypożyczalni Głównej WiMBP, w której wdrożono system RFID, opierający się na technologii fal radiowych, i dzięki czemu czytelnicy mogą korzystać, m.in. z takich urządzeń jak całodobowa wrzutnia książek, samodzielne stanowisko do wypożyczania książek. Dla użytkowników przygotowywane jest wdrożenie książkomatu – urządzenia do samodzielnego wypożyczeń po godzinach pracy biblioteki.

W celu rozwoju zastosowań nowych technologii informatycznych i modernizacji istniejącej infrastruktury WiMBP, w bibliotece przygotowywano i prowadzono wiele przedsięwzięć, na realizację których pozyskano środki finansowe z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dwa największe projekty pod nazwą „Podkarpacka Biblioteka Cyfrowa” i E-usługi w nowoczesnej bibliotece” otrzymały dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej.

WiMBP w Rzeszowie podejmuje także działania w kierunku likwidowania barier utrudniających korzystanie z bibliotek przez osoby niepełnosprawne i starsze. Pięć placówek WiMBP posiada sprzęt informatyczny oraz oprogramowanie, dedykowane osobom niewidomym, niedowidzącym i starszym. Osoby takie mogą korzystać z odpowiednio wyposażonych stanowisk, które tworzą: powiększalniki tekstu, urządzenia lektorskie, aplikacje udźwiękawiające system komputerowy, programy dostosowujące system komputerowy do potrzeb osób starszych. Technologie te w istotny sposób wpływają na ograniczenie wykluczenia cyfrowego osób z niepełnosprawnościami, pozwalając na samodzielny dostęp do informacji i zbiorów bibliotecznych.

W celu ułatwienia poruszania się osobom niewidomym, w pomieszczeniach kilku bibliotek rzeszowskich umieszczono oznakowania w postaci linii naprowadzających, pól uwagi oraz planów pomieszczeń bibliotecznych w brajlu. Inną usługą wprowadzoną również dla osób niedowidzących, niewidomych i starszych jest możliwość wypożyczania przez nich czytników – urządzeń odtwarzających książki mówione. Użytkownicy mają także do wyboru i odsłuchania ponad 2.000 różnorodnych tekstów literackich i popularnonaukowych. Bardzo ważnym aspektem przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu w odniesieniu do osób niepełnosprawnych i seniorów, jest odpowiednio przygotowana i dostępna strona internetowa instytucji, którą biblioteka zamierza w najbliższych latach opracować i udostępnić. WiMBP prowadzi też swoje działania z myślą o osobach głuchych, dla których wprowadziła realizację spotkań autorskich online z udziałem tłumacza języka migowego.

WiMBP ma ugruntowaną pozycję wśród innych instytucji kultury województwa podkarpackiego, a także wśród bibliotek publicznych regionu i kraju. Dla publicznych bibliotek samorządowych WiMBP w Rzeszowie pełni ważne funkcje w zakresie wspierania ich funkcjonowania i rozwoju, świadczenia instruktażu i pomocy merytorycznej. Wsparciem objętych jest 19 bibliotek publicznych pełniących funkcje powiatowe, 161 bibliotek gminnych, które łącznie z filiami tworzą sieć biblioteczną liczącą 670 placówek. Wsparcie biblioteki wojewódzkiej obejmuje różne aspekty pracy tych instytucji, w tym organizację i zarządzanie, politykę gromadzenia i selekcji zbiorów, opracowanie księgozbiorów, komputeryzację procesów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów. Rokrocznie dla bibliotekarzy publicznych bibliotek samorządowych organizowane są szkolenia, warsztaty, webinaria i inne formy doskonalące, dzięki którym pracownicy bibliotek mogą podnieść swoje kompetencje i umiejętności merytoryczne. Formą spotkań i okazją do dyskusji są współorganizowane przez WiMBP w Rzeszowie, raz w roku, konferencje dyrektorów powiatowych bibliotek publicznych województwa podkarpackiego. Do zadań biblioteki wojewódzkiej realizowanych na rzecz bibliotek w regionie, należy przeprowadzanie konsultacji z przedstawicielami władz samorządowych dotyczących organizacji i

funkcjonowania placówek oraz opiniowanie wniosków dotyczących łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury, bądź likwidacji bibliotek. W WiMBP prowadzone są prace związane ze gromadzeniem i przetwarzaniem danych dotyczących sieci bibliotek publicznych w regionie, na podstawie których opracowywane są raporty i analizy o stanie sieci publicznych bibliotek samorządowych, które przekazywane są do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Biblioteki Narodowej oraz Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

WiMBP w Rzeszowie pełni rolę koordynatora wielu działań skierowanych do bibliotek publicznych województwa podkarpackiego, do których należą projekty szkoleniowe, m.in. z zakresu wykorzystywania nowych mediów i technologii informacyjnych w działalności bibliotek, tworzenia grafiki komputerowej, doskonalenia pracy w systemie bibliotecznym, edukacji regionalnej, animacji kultury oraz przygotowywania i prowadzenia projektów. Biblioteka wojewódzka koordynuje i wspiera także działania Dyskusyjnych Klubów Książki w bibliotekach podkarpackich, organizując dla uczestników klubów spotkania autorskie z ulubionymi pisarzami oraz szkolenia dla moderatorów klubów. Ponadto Biblioteka koordynuje projekt z zakresu edukacji ekonomicznej skierowany do seniorów „O finansach w bibliotece” oraz nadzoruje realizację projektu badawczego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich pt. „Analiza funkcjonowania bibliotek publicznych”, obejmującego 160 podkarpackich bibliotek. WiMBP przygotowuje także propozycje dotyczące podziału środków na zakup nowości dla bibliotek publicznych w regionie w ramach Programu Wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”.

WiMBP w Rzeszowie jako instytucja kultury ma bardzo duży potencjał budowany przez dziesiątki lat, wynikający z wartościowych księgozbiorów, tradycji bibliotekarskich regionu, dobrej kadry i współpracy z wieloma instytucjami partnerskimi w kraju i za granicą oraz związanych z biblioteką użytkowników. Na tym potencjale należy budować i rozwijać instytucję.

Główne wyzwania *(wybrane obszary problemowe, kluczowe do uregulowania, w tym ocena możliwości realizacji założeń w ramach dotacji gwarantowanej umową z dyrektorem)*

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna prowadzi niezwykle ważną działalność z punktu widzenia Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego i Strategii Rozwoju Kultury Miasta Rzeszowa. W dokumencie odnoszącym się do strategii rozwoju regionu zwraca się uwagę na konieczność podniesienia potencjału WiMBP poprzez budowę jej nowej siedziby, z kolei w strategii miasta Rzeszowa, przypisuje się bibliotekę oraz jej jakość i liczbę woluminów do mocnych stron miasta w kontekście rozwoju kultury.

Dostrzegam wiele ważnych wyzwań i obszarów problemowych, którym wymagają analizy i podjęcia odpowiednich działań w latach 2021-2023. Dofinansowanie inicjatyw realizowane będzie z dotacji organizatorów, podejmowane będą także kroki w celu pozyskania dotacji w ramach programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Instytutu Książki.

W przypadku inwestycji związanej z budową nowej siedziby WiMBP w Rzeszowie, konieczne jest dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej.

Wyzwania związane ze zwiększaniem poziomu czytelnictwa, zachęcaniem do udziału społeczeństwa w życiu kulturalnym i wpływaniem na kształtowanie jego kompetencji kulturowych

Do głównych zadań WiMBP w Rzeszowie należy upowszechnianie czytelnictwa, promowanie kontaktu z książką, podnoszenie kompetencji kulturowych społeczności miasta i regionu, dbałość o wysoki poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym. Jednym z podstawowych wyzwań stojących przed rzeszowskimi bibliotekarzami jest zwiększenie poziomu czytelnictwa, które od lat utrzymuje się na podobnym, niezadowalającym poziomie, co nie odbiega od tendencji ogólnokrajowych. W skali województwa podkarpackiego w 2019 roku z bibliotek publicznych korzystało 317.564 czytelników, czyli zaledwie 14,9 % mieszkańców Podkarpacia. W samym Rzeszowie z bibliotek skorzystało 38.010 czytelników.

Działania podjęte w kierunku realizacji wyzwań obejmują:

- stałe i przemyślane wzbogacanie księgozbiorów biblioteki o nowości wydawnicze, odpowiadające zapotrzebowaniu czytelnictwu, pozwalające poznawać literaturę w jej różnych gatunkach, odpowiadające również oczekiwaniom czytelników poszukującym bardziej ambitnej literatury,
- analizę oferty biblioteki dla różnych grup czytelników i użytkowników, ze szczególnym uwzględnieniem odbiorców niechętnie korzystających z bibliotek,
- wzbogacanie oferty biblioteki o możliwość korzystania z mobilnych wypożyczalni e-booków i audiobooków, które cieszą się coraz większym zainteresowaniem czytelników w różnym wieku,
- utrzymanie i rozwój udogodnień elektronicznych związanych z korzystaniem ze zbiorów w bibliotekach (zdalne zamawianie, rezerwowanie i prolongowanie książek, samoobsługowy zapis do biblioteki, stosowanie urządzeń elektronicznych do wypożyczeń i zwrotów po godzinach zamknięcia największej placówki – Wypożyczalni Głównej, w postaci wrzutni książek i książkomatu),
- utrzymanie szerokiej i różnorodnej oferty działań kulturalnych w WiMBP, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń i aktywności związanych z promocją dobrej książki, zachęcaniem do sięgania po literaturę osób w różnym wieku, w tym objęcie działaniami najmłodszych czytelników – małe dzieci do lat 3,
- zwiększenie obecności biblioteki w mediach, przy pomocy których do szerszego grona odbiorców może docierać oferta czytelnicza i kulturalna instytucji,

- rozwijanie współpracy w zakresie upowszechniania czytelnictwa z innymi bibliotekami i instytucjami kultury, szkołami, przedszkolami i organizacjami pozarządowymi,
- wprowadzanie i rozwijanie niestandardowych form promocji książek i czytelnictwa (w tym wykorzystujących nowe technologie informatyczne), które będą mogły zainteresować większą grupę użytkowników; w tym wprowadzenie na stałe do oferty działań biblioteki form online (oprócz tradycyjnych spotkań w bibliotece), które zostały dobrze przyjęte przez odbiorców w okresie trwania pandemii (wirtualne spotkania, zajęcia i warsztaty w formie webinarium są dobrą i sprawdzoną metodą promocji czytelnictwa).

Obecnie biblioteki postrzegane są nie tylko jako placówki służące zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, ale także jako atrakcyjne przestrzenie spotkań dla różnych grup odbiorców, gdzie realizują się różnorodne pasje, odbywają się spotkania klubów zainteresowań, oraz nawiązują się międzypokoleniowe relacje. WiMBP w Rzeszowie będzie takim miejscem zachęcającym nie tylko do korzystania ze zbiorów bibliotecznych, ale także do spotkań, dyskusji i realizacji pasji.

Wyzwania lokalowe

Biblioteki na całym świecie zmieniają swoje oblicze, stając się nowoczesnymi ośrodkami informacji, wiedzy i obcowania z kulturą. Łączą one w swojej przestrzeni wiele funkcji, zachęcają odbiorców do odwiedzenia i spędzenia w niej czasu wolnego, nie tylko pod kątem zbiorów czy różnorodnej oferty kulturalnej. Dzieje się tak również dzięki nowoczesnym obiektom i aranżacjom wewnątrz, czy ciekawym rozwiązaniom architektonicznym.

Najistotniejszym problemem i największym wyzwaniem dla WiMBP są kwestie polepszenia warunków lokalowych funkcjonowania biblioteki.

W największym stopniu problem niedostatecznej przestrzeni do rozwoju, dotyczy agendy należące do części wojewódzkiej. Od lat utrzymuje się sytuacja, w której pełniące ważne funkcje jednostki, działają w różnych budynkach i w rozproszeniu lokalowym, co powoduje wzrost kosztów ich utrzymania i obsługi administracyjnej, utrudnia komunikację wewnętrzną i obsługę użytkowników. Negatywnie wpływa na rozpoznawalność instytucji, jej prestiż i odbiór społeczny. Bariery architektoniczne (niedostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, niefunkcjonalne i trudne do adaptacji pomieszczenia) w znaczący sposób rzutują na poziom świadczenia usług bibliotecznych.

Agendy wojewódzkie, których dotyczy ta sytuacja to:

- Czytelnia Główna, Informatorium – budynek główny przy ul. Sokoła 13
- Wypożyczalnia Główna przy ul. Dąbrowskiego 33
- Wypożyczalnia Muzyczna przy ul. Żeromskiego 2
- Oddział dla Dzieci i Młodzieży przy ul. Słowackiego 11
- Pracownia Digitalizacji przy ul. Dąbrowskiego 58a
- Pracownia Dokumentów Życia Społecznego przy ul. Langiewicza 17

oraz

- Archiwum zakładowe
- Magazyn Rezerwowy i Składowy.

W budynku głównym Biblioteki przy ul. Sokoła 13 mieszczą się ponadto działy Administracji i Obsługi, Księgowości, Kadr, Instrukcyjno-Metodyczny, Informacyjno-Bibliograficzny, Gromadzenia Zbiorów, Opracowania Zbiorów, Komputeryzacji Procesów Bibliotecznych, Udostępniania Zbiorów, Dyrekcja oraz stanowiska jednoosobowe. Wymienione agendy nie są w pełni dostosowane dla osób niepełnosprawnych, z ograniczonymi przestrzeniami uniemożliwiającymi poszerzenie zbiorów oraz organizację większych wydarzeń bibliotecznych. Budynek główny biblioteki przy ul. Sokoła to budynek zabytkowy, dlatego jego modyfikacje i przebudowy są bardzo trudne i ograniczone wymogami i przepisami prawa o ochronie zabytków wpisanych do rejestru. Przeprowadzone wielokrotnie remonty budynku nie poprawiły w znaczący sposób warunków funkcjonowania instytucji dla użytkowników i nie zwiększyły powierzchni użytkowej budynku.

Lidia Kuczmierowska z Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w raporcie „Ocena potencjału instytucjonalnego bibliotek wojewódzkich” napisała: *„Tak naprawę tylko w przypadku rzeszowskiej biblioteki zajmowana przestrzeń stanowi widoczną barierę rozwojową”*.

Budowa nowej siedziby WiMBP w Rzeszowie, która mogłaby zapewnić miejsce na pomieszczenie wszystkich wymienionych jednostek należących do części wojewódzkiej biblioteki, przestrzeń do rozwoju zasobów, kreowania nowych usług oraz prowadzenia aktywnej działalności kulturalnej, edukacyjnej i szkoleniowej - jest inwestycją bardzo pożądaną i niezwykle oczekiwaną przez czytelników, użytkowników i bibliotekarzy. Od bardzo wielu lat czyniono starania o budowę nowego gmachu na potrzeby biblioteki. Podejmowano także działania w kierunku pozyskania odpowiedniej działki w mieście pod taką inwestycję. Wszystkie podjęte wysiłki nie przyniosły jednak oczekiwanego rezultatu w postaci nowoczesnego obiektu na potrzeby biblioteki. Za pilnym podjęciem inwestycji przemawia fakt, iż WiMBP w Rzeszowie ma najtrudniejsze warunki lokalowe wśród wszystkich publicznych bibliotek stopnia wojewódzkiego w Polsce, a nawet wśród wielu publicznych bibliotek miejskich i powiatowych w województwie podkarpackim.

Nowy obiekt biblioteki będzie inwestycją samorządu województwa podkarpackiego, prowadzoną przez WiMBP Rzeszowie. Nowoczesny gmach zapewni optymalne warunki funkcjonowania biblioteki, realizowania przez nią statutowych obowiązków, powiększania księgozbiorów, wprowadzania nowych usług i prowadzenia działalności kulturalnej dla różnych grup odbiorców. Do kwestii powstania nowej siedziby WiMBP w Rzeszowie odnoszą się zapisy „Strategii rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030” mówiące o założeniach powołania Podkarpackiej Galerii Słowa i Obrazu, jako instytucji kultury Województwa Podkarpackiego.

Nowoczesny, przestronny budynek z odpowiednią powierzchnią użytkową, energooszczędny, dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, spełniający współczesne standardy dostępności obiektów, powinien zostać usytuowany w odpowiedniej lokalizacji w centrum miasta, z miejscem na parking i odpowiednią przestrzenią do prowadzenia aktywności kulturalnej w plenerze. Nowa biblioteka, zgodnie z tendencjami zachodniego bibliotekarstwa, byłaby „destination library” – miejscem szczególnie atrakcyjnym w przestrzeni publicznej, chętnie odwiedzanym, będącym celem wypraw. Taka biblioteka będzie miejscem atrakcyjnym dla wszystkich, też rodzin z dziećmi. Obiekt zapewni przestrzeń dla różnorodnych zbiorów bibliotecznych, które będą stanowiły zasadniczy jego trzon, wokół którego będą odbywały się różne działania kulturalne, naukowe, a także rozrywkowe (spotkania z autorami, wystawy, promocje książek, warsztaty i koncerty, seminaria, konferencje, kluby dyskusyjne). Nowy obiekt zapewni dostęp do różnorodnych usług, wykorzystujących nowoczesne technologie informatyczne. Nowoczesne urządzenia, takie jak wrzutnia książek i książkomat sprzyjać będą samodzielnej i wygodnej obsłudze czytelników, również po godzinach zamknięcia placówki. Biblioteka budować będzie różnorodne kolekcje zbiorów cyfrowych tworząc Podkarpacką Bibliotekę Cyfrową, współpracując przy tym z instytucjami, stowarzyszeniami i osobami posiadającymi zbiory piśmiennicze, które można digitalizować i udostępniać online. Na rzecz powiększenia zasobów cyfrowych w nowym obiekcie funkcjonowała będzie Pracownia Digitalizacji Zbiorów, umożliwiająca cyfryzację różnorodnych dokumentów piśmienniczych i dźwiękowych. Nowoczesny budynek biblioteczny będzie w pełni przystosowany do obsługi osób niepełnosprawnych, zarówno pod względem infrastruktury jak i oferty zbiorów odpowiednio dobranych i przygotowanych (książki w brajlu, dotykowe, z dużą czcionką, filmy z audiodeskrypcją). Dzięki specjalnie przygotowanym pracowniom szkoleniowym biblioteka będzie mogła prowadzić warsztaty dla seniorów z wykorzystania nowych technologii informatycznych w życiu codziennym. Dzięki nowej siedzibie, biblioteka znacząco poszerzy zakres swojej działalności i poprawi atrakcyjność oferty e-usług bibliotecznych, powiększy kolekcje zasobów tradycyjnych i elektronicznych, oraz wprowadzi wiele udogodnień, dzięki którym wpłynie na zniwelowanie wykluczenia cyfrowego wśród osób ze specjalnymi potrzebami czytelnicznymi i informacyjnym z regionu. Nowoczesna biblioteka przyciągać będzie również różne osoby bogatą ofertą działań kulturalnych: promocji książek, spotkań autorskich, zajęć dla dzieci, warsztatów, wystaw, działań interaktywnych, wykładów, prelekcji itp.

Prace związane z powstaniem nowej siedziby WiMBP obejmą działania dotyczące pozyskania działki pod budowę na terenie miasta Rzeszowa (optymalna lokalizacja to centrum miasta), zaprojektowanie i wybudowanie budynku wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, umożliwiającą prawidłowe funkcjonowanie obiektu, tj. sieciami uzbrojenia terenu z przyłączami teleinformatycznymi, światłowodowymi, drogami dojazdowymi, parkingiem oraz z małą architekturą wokół obiektu. Budynek zostanie wyposażony w instalacje elektryczne i informatyczne (wraz z centrum sterowania i serwerownią), instalacje sanitarne, kanalizacyjne, ciepłownicze, systemy klimatyzacji i wentylacji itp. W obiekcie zostaną zamontowane niezbędne urządzenia, sprzęt komputerowy i multimedialny, meble biurowe i biblioteczne itp. Budynek będzie posiadał windy umożliwiające przemieszczanie się

czytelników i pracowników, w tym osób niepełnosprawnych. Budynek zostanie przystosowany pod względem architektonicznym i technicznym, tak by był przyjaznym miejscem dla wszystkich odwiedzających, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, starszych oraz rodziców z małymi dziećmi.

Przed przystąpieniem do realizacji zadania zostanie opracowany program funkcjonalno-użytkowy, uwzględniający podstawowe funkcje i założenia obiektu. Program funkcjonalno-użytkowy będzie podstawą do opracowania dokumentacji projektowej i architektonicznej, kosztorysów inwestorskich oraz studium wykonalności. Projekt budynku zostanie przygotowany z uwzględnieniem zeroemisyjnych technologii przyjaznych dla środowiska, z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii oraz z uwzględnieniem rozwiązań „zielonych, żyjących budynków” stosowanych we współczesnej architekturze.

Planowana powierzchnia użytkowa inwestycji to 8.600 m², a kubatura ok. 30.000 m³. Planowany budynek będzie posiadał nie więcej niż 3-4 kondygnacje naziemne i 1 kondygnację podziemną.

Szacunkowe koszty inwestycji – budowy nowoczesnego budynku biblioteki wraz z pełnym wyposażeniem wyniosą 90.000.000,00 zł.

Pod budowę nowej siedziby biblioteki wraz z infrastrukturą, otoczeniem i parkingiem potrzebna jest działka o powierzchni 65–70 arów.

Przybliżone terminy poszczególnych etapów realizacji inwestycji:

- prace projektowe: lata 2021 – 2022;
- postępowanie przygotowawcze i przetargowe: lata 2022 – 2023;
- etap budowy i wyposażenia obiektu: lata 2023 – 2026;
- etap wdrożenia działalności instytucji wg nowych zasad i intensyfikacji założonych działań: do 2026 roku.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie nie posiada odpowiedniej działki pod budowę nowej siedziby, nie są także znane (w momencie przygotowywania niniejszego programu) możliwości pozyskania źródeł finansowania inwestycji - dlatego bardzo trudne jest planowanie tak poważnego przedsięwzięcia na tym etapie. Jednak sytuacja lokalowa WiMBP w Rzeszowie jest bardzo trudna i stanowi główną barierą w rozwoju instytucji, dlatego podjęcie działań w tym zakresie i dążenie do zmiany sytuacji jest konieczne.

Obok dużej, nowej biblioteki będzie funkcjonowała sieć bibliotek zlokalizowanych na rzeszowskich osiedlach, zaś wszystkie razem będą stanowiły jedną sieć dopełniających się w działaniu placówek.

W przypadku filii WiMBP w Rzeszowie, które należą do części miejskiej, działania powinny zmierzać w kierunku modernizacji i remontów pomieszczeń już istniejących: Filii nr 2, Filii nr 3, Filii nr 9 oraz Filii nr 10. W przypadku niektórych filii konieczne jest znalezienie lokali większych lub w lepszych, niż dotychczasowe, lokalizacjach i przeniesienie do nich bibliotek,

zapewniając im lepsze warunki funkcjonowania. Przeprowadzenie modernizacji i zmian lokalizacji uzależnione jest od przekazania środków na ten cel od organizatora.

Wyzwania związane z nowymi technologiami informatycznymi

Postęp technologiczny, który obecny jest we wszystkich dziedzinach życia, wpływa w dużej mierze również na instytucje kultury jakimi są biblioteki. Komputeryzacja procesów bibliotecznych, prowadzenie usług informacyjnych wykorzystujących nowe technologie, cyfryzacja piśmiennictwa oraz udostępnianie zbiorów w postaci e-booków i audiobooków jest wymogiem współczesnych bibliotek. Technologie cyfrowe w znaczący sposób ułatwiają korzystanie z zasobów bibliotek, „otwierając” je na odbiorców, również takich, którzy z tradycyjnych bibliotek korzystają niechętnie.

W latach 2021-2023 w WiMBP w Rzeszowie będą podejmowane działania w zakresie utrzymania i rozwijania elektronicznych usług bibliotecznych w oparciu o system SOWASQL, wdrożona zostanie nowa, udoskonalona wersja systemu bibliotecznego, z nowymi funkcjonalnościami dla czytelnika, m.in. z możliwością zgłoszenia przez czytelnika propozycji nabycia książki do biblioteki lub złożenia zamówienia międzybibliotecznego oraz z wieloma nowymi udogodnieniami dla bibliotekarza.

W perspektywie trzyletniej modernizowany będzie sprzęt informatyczny wykorzystywany w bibliotece. Unowocześniony zostanie sprzęt i oprogramowanie głównej serwerowni WiMBP, gdzie przechowywane są bazy danych i inne zasoby elektroniczne biblioteki. Sukcesywnie wymieniany będzie przestarzały sprzęt informatyczny przeznaczony dla czytelników i bibliotekarzy w filiach miejskich WiMBP.

WiMBP w Rzeszowie od kilkunastu lat prowadzi cyfryzację zbiorów własnych i powierzonych przez inne instytucje i osoby. Do tego celu posiada Pracownię Digitalizacji, wyposażoną w sprzęt służący cyfryzacji różnych rodzajów zbiorów: książek, czasopism, zbiorów graficznych, dokumentów dźwiękowych, kartografii. Dzięki tym działaniom systematycznie powiększane są zasoby Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej. Osobnym, uznanym przez użytkowników, projektem digitalizacyjnym jest cyfryzacja pamiątek rodzinnych mieszkańców Podkarpacia, przekazywanych przez nich do skanowania i publikacji online w serwisie „Przeszłość w pamiątkach ukryta”. W latach 2021-2023 planowane jest sukcesywne powiększanie zasobów cyfrowych obu serwisów. W ramach współprowadzonej przez WiMBP w Rzeszowie Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej zakładane jest rozszerzenie Konsorcjum PBC o nowe instytucje partnerskie.

W oparciu o tworzone dokumenty cyfrowe opracowywane będą wirtualne wystawy, z okazji rocznic wydarzeń historycznych.

Ze względu na zmieniające się potrzeby użytkowników dalszej dywersyfikacji podlegać będą zbiory biblioteczne, poszerzane o kolekcje zbiorów elektronicznych: e-booków i audiobooków. Dostęp zapewniony będzie dwutorowo – dzięki zakupom audiobooków i

innych zbiorów w postaci cyfrowej na nośnikach elektronicznych oraz subskrypcji dostępu do zewnętrznych serwisów z e-bookami, takich jak Legimi.

Nowe technologie informatyczne znajdują, w większym niż obecnie zakresie, zastosowanie do organizacji szkoleń i seminariów online, a także działań kulturalnych w szczególności dla młodych użytkowników biblioteki.

Wyzwania związane ze zwiększeniem roli WiMBP w Rzeszowie jako placówki kultury działającej na obszarze wielokulturowego regionu Podkarpacia

Region województwa podkarpackiego to obszar o wielokulturowym charakterze przejawiającym się w tradycji, dziedzictwie architektonicznym, kulturze, obrzędowości, walorach krajobrazowych i historii. Biblioteka powinna zintensyfikować swoje działania w sferze upowszechniania wiedzy o niezwykłym i unikatowym charakterze Podkarpacia. WiMBP w Rzeszowie wzmocni wszystkie działania związane z tzw. regionalizmem, poczynając od przemyślanej polityki gromadzenia dokumentów publikowanych o regionie, ich odpowiedniego opracowania, udostępniania, po digitalizację i promocję. Pielęgnacja dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie piśmiennictwa o wyjątkowym, w skali europejskiej, regionie, w którym przez wiele wieków przenikały się i wzajemnie egzystowały różne kultury, jest ważnym wyzwaniem WiMBP w Rzeszowie. Elementem działań biblioteki w tym wymiarze, będzie promocja lokalnych i regionalnych pisarzy i artystów przez organizację spotkań, wystaw, warsztatów itp.

Postulowane wzmocnienie działań związanych z promocją dziedzictwa kulturowego będzie korelowało z założeniami kreowanej wizji Podkarpackiej Galerii Słowa i Obrazu, w przestrzeni której funkcjonowała będzie Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie.

Wyzwania związane z podniesieniem poziomu wykorzystania zbiorów udostępnianych na miejscu w Czytelni Głównej

Od kilku lat w bibliotekach publicznych w kraju obserwowany jest spadek liczby udostępnionych zbiorów bibliotecznych w sposób prezencyjny (na miejscu) w czytelniach. Podobna tendencja ma miejsce w WiMBP, szczególnie w Czytelni Głównej, która dysponuje dużym księgozbiorem, w większej części nieaktywnym.

W tabeli przedstawiono porównawczo odwiedziny i udostępnienia zbiorów w Czytelni Głównej w 2018 i 2019 r.

Czytelnia Główna	2018 r.	2019 r.
Odwiedziny	11.360 czytelników	10.906 czytelników
Udostępnianie zbiorów na miejscu	62.363 wol.	44.076 wol.

Na spadek zainteresowania usługami i zbiorami Czytelni ma wpływ dynamiczny rozwój Internetu oraz oferowanych w nim usług wyszukiwawczych, a także możliwość dostępu do różnorodnych dokumentów w wersji elektronicznej. Popularyzacja internetowych źródeł informacji wpływa na znaczne obniżenie potrzeby poszukiwania wiadomości w bibliotecznych czytelniach.

W Czytelni Głównej (łącznie z Informatorium) zgromadzono 156.030 woluminów książek i czasopism oprawnych, wśród których przeważają publikacje o charakterze naukowym i popularnonaukowym. Pokazny zbiór stanowią też zbiory specjalne, których jest 12.475 jednostek, a wśród nich starodruki, grafika, kartografia, rękopisy. Księgozbiór ten stanowi największy zbiór wśród wszystkich placówek WiMBP w Rzeszowie. Stopień jego wykorzystania przez czytelników jest niewielki, dlatego należy podjąć działania, które zmienią ten stan i wpłyną na większe zainteresowanie księgozbiorem Czytelni Głównej.

Planuje się, że w stosunku do jego części, obejmującej zbiory nowsze (z wyłączeniem specjalnych materiałów bibliotecznych, unikatowych i cennych) wprowadzony zostanie system krótkoterminowego wypożyczania przez czytelników zbiorów na zewnątrz. W Czytelni Głównej uruchomiony zostanie komputerowy system zapisu czytelników do wspólnej bazy danych użytkowników WiMBP. Dzięki temu, wszystkie wypożyczenia rejestrowane będą w systemie bibliotecznym SOWASQL, który funkcjonuje w bibliotece. Czytelnicy będą otrzymywali elektroniczne powiadomienia o zbliżających się terminach zwrotu materiałów bibliotecznych. Niezbędnym działaniem będzie także przyspieszenie prac związanych z tworzeniem elektronicznego katalogu rejestrującego wszystkie zbiory zgromadzone w Czytelni Głównej, tak by czytelnicy otrzymali kompletne źródło informacji o zbiorach.

Dzięki uruchomieniu wypożyczania na zewnątrz zbiorów Czytelni Głównej, zwiększy się wykorzystanie zgromadzonych materiałów bibliotecznych, a biblioteka pozyska nowych czytelników, szczególnie wśród studentów, pracowników naukowych, osób poszukujących publikacji o regionie i uczniów. Większa uwaga zwrócona zostanie też na działania promocyjne mające na celu pokazanie szerszej publiczności ciekawych zbiorów Czytelni i usług informacyjnych przez nią prowadzonych.

Wyzwania kadrowe

Ważną dla Dyrektora WiMBP w Rzeszowie kwestią będzie budowanie zespołu pracowników nastawionych na cele, dla jakich biblioteka została powołana i funkcjonuje. Zadaniem biblioteki jest świadczenie usług wysokiej jakości i pozyskiwanie stale nowych użytkowników. Potencjał jakim są pracownicy instytucji, wpływa w dużej mierze na jej kształt. Instytucja kultury, którą jest WiMBP, ma niezwykle ważne zadania w upowszechnianiu czytelnictwa, zachowaniu i promocji dziedzictwa kulturowego, kształtowaniu rozwoju bibliotekarstwa w regionie, promowaniu twórczości literackiej itd.

Współczesność wywołuje nowe wyzwania dla bibliotek, m.in. w zakresie nowych technologii informatycznych, nowych potrzeb kulturalnych, usług i zbiorów. Wszystkie te kwestie wymagają od Dyrekcji i pracowników biblioteki dużej aktywności, otwartości, kreatywności oraz stałego włączania się w uczestnictwo. Punktem wyjścia w nakreślaniu planu działania i rozwoju instytucji jest zaangażowanie pracowników w realizację różnych projektów. Zamiarem moim jest budowanie ambitnego i aktywnego zespołu pracowników, świadomego celów swojej pracy. Przemyślenia i weryfikacji wymaga system motywowania pracowników, nagradzania najbardziej ambitnych i zaangażowanych bibliotekarzy oraz odpowiedniego obsadzania poszczególnych stanowisk kierowniczych w bibliotece.

Wyzwaniem w sferze zarządzania kadrami będzie stałe rozwijanie umiejętności, kwalifikacji i potencjału pracowników w postaci różnych form szkoleń i doskonalenia zawodowego oraz kształtowanie zdolności interpersonalnych. Rozwój potencjału pracowników warunkuje rozwój całej biblioteki, może być też istotnym czynnikiem motywującym. Szczególnie duży problem postrzegam w przypadku pracowników z krótkim stażem pracy, którzy mają przeważnie zbyt małą i powierzchowną znajomość problematyki funkcjonowania biblioteki, jej celów, problemów i wyzwań. W większości nowo zatrudniani pracownicy, po krótkim przeszkoleniu, kierowani są do bezpośredniej obsługi użytkowników. Pracownicy ci należą do grupy pracowników, z którymi najczęściej kontaktują się użytkownicy i to właśnie według czytelników, ci pracownicy „uosabiają” bibliotekę. W celu podniesienia poziomu usług i satysfakcji użytkowników, jakości obsługi w całej bibliotece, wdrożony zostanie system szkoleń i warsztatów dla młodych pracowników zatrudnianych w WiMBP w Rzeszowie.

Cele/działania/wskaźniki (cele powinny być wyznaczone w oparciu o zadania statutowe instytucji i być dla niej prorozwojowe, prosimy o określenie działań, które umożliwiają realizację celów oraz określenie wskaźników, które pozwalają zmierzyć efektywność podjętych działań. Podanie orientacyjnej wartości wskaźnika w poszczególnych latach na poziomie minimum).

Cel	Działania	Wskaźniki			
		Wartość wskaźnika w roku N (według planu na 2020 r.)	Wartość wskaźnika w roku N+1 (2021 r.)	Wartość wskaźnika w roku N+1 (2022 r.)	Wartość wskaźnika w roku N+1 (2023 r.)
Gromadzenie zbiorów	1) Książki 2) Zbiory specjalne 3) Czasopisma 4) Dokumenty życia społecznego	13.600 egz. 800 egz. 396 tytułów 2.000 egz.	13.700 egz. 850 egz. 397 tytułów 2.100 egz.	13.800 egz. 860 egz. 398 tytułów 2.200 egz.	13.900 egz. 870 egz. 399 tytułów 2.300 egz.
Opracowanie zbiorów	Opracowanie rekordów bibliograficznych Opracowanie deskryptorów Klasyfikacja UKD	10.000 rekordów 220.000 deskryptorów 10.000 rekordów	10.050 rekordów 221.000 deskryptorów 10.050 rekordów	10.100 rekordów 222.000 deskryptorów 10.100 rekordów	10.150 rekordów 223.000 deskryptorów 10.150 rekordów

Bożena Janda: Program działania Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie
na lata 2021-2023

Udostępnianie zbiorów	Udostępnianie: - książek - czasopism - zbiorów specjalnych - zbiorów w Czytelni Głównej - Dokumentów Życia Społecznego Udostępnienia na miejscu w filiach i oddziałach Wypożyczenia międzybiblioteczne Liczba czytelników zarejestrowanych	800.000 egz. 6.500 wol. 50.000 egz. 42.150 egz. 6.500 egz. 76.000 egz. 245 egz. 41.000 czyt.	801.000 egz. 6.550 wol. 50.500 egz. 43.000 egz. 6.600 egz. 76.500 egz. 250 egz. 41.100 czyt.	802.000 egz. 6.600 wol. 51.000 egz. 44.000 egz. 6.700 egz. 77.000 egz. 255 egz. 41.200 czyt.	803.000 egz. 6.650 wol. 51.500 egz. 45.000 egz. 6.800 egz. 77.500 egz. 260 egz. 41.300 czyt.
Konserwacja zbiorów	Konserwacja jednostek zniszczonych	1.900 jednostek	1.910 jednostek	1.920 jednostek	1.930 jednostek
Działalność informacyjna	Udzielanie informacji	31.700 informacji	31.800 informacji	31.900 informacji	32.000 informacji
Digitalizacja zbiorów	Cyfryzacja zbiorów i ich udostępnienie online	1.200 dok.	1.250 dok.	1.300 dok.	1.350 dok.
Działalność wydawnicza	Opracowanie i wydanie materiałów statystycznych, kalendarów i innych	22 pozycje	23 pozycje	24 pozycje	25 pozycji
Działalność instrukcyjno-metodyczna na rzecz bibliotek województwa podkarpackiego	Wyjazdy instruktażowe do bibliotek w regionie. Instruktaże i porady Szkolenia, seminaria, konferencje, warsztaty	50 wizytacji* 500 porad 24 szkolenia	51 wizytacji 510 porad 25 szkoleń	52 wizytacje 520 porad 26 szkoleń	53 wizytacje 530 porad 27 szkoleń
Działalność na rzecz bibliotek powiatu rzeszowskiego	Wyjazdy instruktażowe do bibliotek w powiecie Instruktaże i porady Szkolenia, seminaria, konferencje, warsztaty	14 wizytacji* 112 porad 6 szkoleń	15 wizytacji 113 porad 7 szkoleń	16 wizytacji 114 porad 8 szkoleń	17 wizytacji 115 porad 9 szkoleń
Współpraca z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi	Współpraca w zakresie organizacji wydarzeń, szkoleń, projektów, digitalizacji, promocji itd.	45 instytucji i stowarzyszeń	50 instytucji i stowarzyszeń	55 instytucji i stowarzyszeń	60 instytucji i stowarzyszeń
Doskonalenie zawodowe pracowników biblioteki	Szkolenia, warsztaty, konferencje, seminaria (w tym w formie online)	20 form doskonalenia*	25 form doskonalenia	26 form doskonalenia	27 form doskonalenia
Działalność kulturalna i edukacyjna	Spotkania, konkursy, wystawy, akcje i inne imprezy promujące czytelnictwo (w tym w formie online)	2.000 imprez*	2.100 imprez	2.200 imprez	2.300 imprez
Inwestycje **	Inwestycje: - część wojewódzka - część miejska	1 0	1 1	1 1	0 0
Remonty**	Remonty: - część wojewódzka - część miejska	1 0	4 4	0 0	0 1

*założenia planu wizytacji, imprez i szkoleń na 2020 r. opracowano przed ogłoszeniem stanu epidemii

**realizacja planu inwestycji uzależniona jest od otrzymania dotacji od organizatorów

Grupy odbiorców (charakterystyka grup odbiorców działań instytucji)

Zakres działań biblioteki, w odniesieniu do grup odbiorców, jest bardzo szeroki. Biblioteka kieruje swoją ofertę zbiorów, usług i działań kulturalnych do dzieci w wieku przedszkolnym i

szkolnym, młodzieży, osób dorosłych, w tym starszych (seniorów). Wszyscy użytkownicy są dla instytucji ważni, a księgozbiory oraz usługi biblioteczne są tak kształtowane, by zadowolili jak najszerszą grupę odbiorców.

Według danych na 2019 r. w WiMBP w Rzeszowie zarejestrowano 41.741 czytelników. W ostatnich latach obserwuje się niewielkie zmiany w liczbie czytelników aktywnych, wypożyczających zbiory w placówkach bibliotecznych oraz w liczbie wypożyczonych książek, co obrazuje poniższe zestawienie:

	2017	2018	2019
Liczba czytelników aktywnych	35.921 czytelników	37.387 czytelników	38.010 czytelników
Liczba wypożyczeń księgozbioru	763.879 egz.	757.057 egz.	802.846 egz.

Spółeczny zasięg czytelnictwa w latach 2017-2019, będący stosunkiem liczby czytających na 100 mieszkańców przedstawia się następująco:

	2017	2018	2019
Czytelnicy na 100/mieszkańców	20,4	21,2	21,4

Wśród wszystkich placówek największą liczbę czytelników odnotowały Wypożyczalnia Główna, Filia nr 6, Oddział dla Dzieci i Młodzieży oraz Filia nr 4. Najliczniejszą grupę czytelników w placówkach biblioteki stanowią osoby w wieku 25-44 lata oraz osoby w wieku 45-60 lat i seniorzy powyżej 60 roku życia - czytelnicy ci łącznie stanowią największą grupę użytkowników bibliotek WiMBP (64,9%). Najmniej czytają osoby z przedziału wiekowego 13-15 lat (4,9%) i 16-19 (5,7%). Niestety, młodzi czytelnicy do 24 roku życia stanowią mniejszość wśród czytających (35,1%) i to zjawisko jest obserwowane już od kilku lat. Pogłębianie się tendencji do zmniejszania atrakcyjności czytania wśród młodych osób jest niepokojące i wywołuje potrzebę weryfikacji działań biblioteki z uwzględnieniem potrzeb młodych osób. Niewielką grupę użytkowników bibliotek stanowią małe dzieci do lat 5 (2,6%). Zgodnie z zaleceniami IFLA (Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich) z 2019 r., biblioteki publiczne swoim oddziaływaniem powinny objąć dzieci od najmłodszych lat. Jest to wyzwanie dla WiMBP, która powinna zadbać o miejsce do organizacji zajęć dla dzieci poniżej 3 roku życia i ich opiekunów, oraz zapewnić odpowiednio przygotowanych pracowników. Spadki liczby czytelników odnotowują czytelnice WiMBP. W 2019 roku odnotowano 46.478 odwiedzin osób korzystających ze zbiorów bibliotecznych na miejscu, co stanowi spadek o 711 w stosunku do roku 2018.

Znaczną liczbę uczestników zyskują natomiast wydarzenia kulturalne i imprezy związane z promocją czytelnictwa, które organizuje biblioteka. Działania kulturalne nakierowane są na jak najszersze grupy odbiorców – małe dzieci w wieku przedszkolnym, dzieci i młodzież w wieku szkolnym, studentów, osoby dorosłe, w tym seniorów.

Liczbowe dane o uczestnikach wydarzeń kulturalnych organizowanych przez Bibliotekę podaje poniższa tabela:

	2018 r.	2019 r.
Liczba uczestników wydarzeń	53.949 uczestników	57.527 uczestników
Liczba wydarzeń	2.054 wydarzenia	2.154 wydarzenia

Zachętą do uczestniczenia w imprezach organizowanych przez bibliotekę była ich różnorodność i kierowanie oferty do różnych grup odbiorców. Wśród propozycji znalazły się spotkania autorskie, kameralne wernisaże prac plastycznych i fotograficznych, wieczory poetyckie, warsztaty literackie, plastyczne, rękodzielnicze i komputerowe, konkursy, zajęcia animacyjne dla dzieci, ale także duże imprezy plenerowe.

Ważną grupę odbiorców stanowią osoby niepełnosprawne /niewidome, niedowidzące, głuche i z innymi niesprawnościami/, a także seniorzy, na których biblioteka powinna zwrócić szczególną uwagę kształtując zbiory, przygotowując udogodnienia i realizując usługi biblioteczne z myślą o użytkownikach o specjalnych potrzebach.

Ze względu na wzrost w społeczeństwie osób w wieku senioralnym, biblioteka kieruje specjalną ofertę do takich osób, proponując im zajęcia z zakresu edukacji komputerowej (warsztaty pozwalające poznać technologie informatyczne przydatne w życiu codziennym), profilaktyki prozdrowotnej, a także edukacji ekonomicznej (projekt „O finansach w bibliotece”). Biblioteka jest także miejscem organizacji spotkań czytelniczych i zajęć kulturalnych dla osób starszych (Dyskusyjne Kluby Książki, promowanie twórczości seniorów - Regionalne Stowarzyszenie Twórców Kultury). Seniorzy uczestniczą też w spotkaniach integrujących pokolenia (np. wspólne czytanie dziadków i wnuków czy udział w integracyjnych zajęciach plastycznych). W najbliższych latach WiMBP zwiększy ofertę różnorodnych działań kulturalnych uwzględniających potrzeby osób starszych.

Wystawy, działania artystyczne i działania edukacyjne (koncerty/spektakle – harmonogram, źródła finansowania)

WiMBP w Rzeszowie jest bardzo prężnie działającą instytucją kultury, której kreatywność wyraża się poprzez realizację różnorodnych form działalności kulturalnej i edukacyjnej. W latach 2021-2023 największa uwaga w działaniach kulturalnych poświęcana będzie promocji czytelnictwa, a także animacji kultury oraz kreacji nowych form uczestnictwa w kulturze, których stałym wyróżnikiem będzie książka. W ofercie kulturalnej proponowanej użytkownikom biblioteki, szczególna uwaga zwrócona będzie na promocję pisarzy i twórców wywodzących się z regionu. W najbliższych latach kontynuowana będzie działalność w zakresie organizacji sprawdzonych i cieszących się dużym zainteresowaniem wydarzeń, spotkań, konkursów, wpisujących się w kalendarz imprez WiMBP. Należać do nich będą:

1. Wydarzenia cykliczne, organizowane co roku, w które włączy się biblioteka
 - Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holocaustu na Podkarpaciu,
 - Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego,
 - Międzynarodowy Dzień Pisarzy,
 - Podkarpackie Targi Edukacyjne „EduSalon” (stoisko promocyjne WiMBP),
 - Światowy Dzień Poezji,
 - Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci,
 - Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich,
 - Tydzień Bibliotek,
 - Noc Biblioteki w ramach Ogólnopolskiej Nocy Muzeów,
 - Festiwal Wyczytanej Książki (organizacja uzależniona jest od pozyskania środków finansowych z MKiDN),
 - Cała Polska Czyta Dzieciom – Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom,
 - Narodowe Czytanie,
 - Europejskie Dni Dziedzictwa,
 - Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania,
 - Ogólnopolska Noc Bibliotek dla Dzieci.
2. Ogólnopolskie projekty, w których weźmie udział WiMBP w Rzeszowie
 - Dyskusyjne Kluby Książki,
 - Mała Książka – Wielki Człowiek (ogólnopolska akcja promująca czytelnictwo wśród dzieci w wieku 3-6 lat),
 - Link do Przyszłości - Lokalne Kluby Kodowania (interaktywne warsztaty z wykorzystaniem robotów),
 - „O finansach w bibliotece” (warsztaty dla seniorów).
3. Spotkania autorskie z pisarzami, dziennikarzami, podróżnikami, twórcami kultury, ciekawymi ludźmi.
4. Wystawy zbiorów bibliotecznych (cymeliów, dokumentów życia społecznego, grafiki, książek), ekspozycje twórczości osób związanych z Podkarpaciem, wystawy nawiązujące do przypadających w danym roku rocznic i jubileuszy (np. w związku z 100. rocznicą urodzin Stanisława Lema w 2021 r.).
5. Konkursy dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych
 - Ogólnopolski Konkurs Poetycki „O pióro Pegaza”,
 - Konkurs recytatorski „Poetycka księga imion”,
 - Najaktywniejszy Czytelnik Lata,
 - Najaktywniejszy Czytelnik Zimy,
 - „Z przysłowiami za pan brat”,
 - „PrzeTwór literacki – książka w słoiku”
6. Zajęcia edukacyjne dla dzieci, warsztaty i spotkania z książką w ramach akcji „Zima w bibliotece” oraz „Lato z książką”.

W latach 2021-2023 realizowane będą sprawdzone formy działań kulturalnych i edukacyjnych WiMBP, proponowane będą także nowe, skierowane szczególnie do seniorów, najmłodszych dzieci oraz młodzieży. Wprowadzane będą innowacyjne formy aktywności

kulturalnej, atrakcyjne wizualnie, interaktywne i angażujące ich odbiorców, wykraczające poza kanon typowych działań promujących czytelnictwo, jak wydarzenia wykorzystujące flashmob, gry terenowe, instalacje książkowe, elementy performance, happeningu, widowiska teatralnego czy muzycznego. W najbliższej perspektywie należy zwrócić również uwagę na potrzebę, częstszej niż dotychczas, aktywności biblioteki w organizowaniu wydarzeń plenerowych w przestrzeni miejskiej, które pozwalają lepiej trafić z przekazem do większej liczby osób, które nie są bywalcami bibliotek.

W sytuacji przedłużania się trwania stanu epidemii, aktywność w zakresie promocji czytelnictwa zostanie przeniesiona do sieci internetowej. Przy pomocy platform elektronicznych i mediów społecznościowych, organizowane będą spotkania autorskie, prelekcje, pokazy online. Wydarzenia w formie online z aktywnym udziałem publiczności, to sprawdzona w WiMBP forma działań kulturalnych, pozwalająca poszerzyć zakres oddziaływania biblioteki.

Wydarzenia kulturalne planowane do realizacji, organizowane będą z dotacji podmiotowej organizatorów, oraz w przypadku ich pozyskania - środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Instytutu Książki oraz Rzeszowskiego Budżetu Obywatelskiego.

Działalność naukowa (w tym wydawnicza)

Działalność wydawnicza, którą dotychczas prowadziła WiMBP dotyczyła publikacji książek odnoszących się do wartościowych zbiorów bibliotecznych. Publikowano także pozycje poświęcone literaturze, roczniki bibliografii regionalnej, katalogi nowości, kalendaria, zestawienia tematyczne i statystyczne, a także audiobooki. Były to, m.in. następujące wydawnictwa:

- „XV-wieczny dokument arcybiskupa Jana Rzeszowskiego w zbiorach Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie” / wyd. Wioletta Zawitkowska, 2012
- „Exlibrisy Krzysztofy Lachtary” / [przygot. Grzegorz Wolański, Jan Wolski ; tekst Jan Wolski], 2010
- „Rzeszów w poezji” / [red. Jan Wolski], 2010
- „Miłosz : tematy” / pod red. Jana Wolskiego, 2011
- „Silva rerum resoviensium” / wyboru tekstów dokonały Barbara Chmura, Ewa Ferenc, Małgorzata Zaremba ; [redakcja Jan Wolski], 2015
- „Silva rerum resoviensium ad libertatem spectans” / wyboru tekstów dokonały Ewa Ferenc i Małgorzata Zaremba ; [redakcja Jan Wolski], 2018
- „Bibliografia Rzeszowszczyzny”, roczniki za lata 1944-1975
- „Bibliografia województw: krośnieńskiego, przemyskiego, rzeszowskiego i tarnobrzeskiego”, roczniki za lata 1975-1995
- „Bibliografia województwa podkarpackiego za lata 2000-2001
- „Bibliografia powiatu rzeszowskiego” za 2000 rok.

Biblioteka wydała także audiobooki zawierające utwory poetyckie i prozatorskie autorów regionalnych. Wśród opublikowanych książek dźwiękowych są teksty: Stanisława Dłuskiego, Krystyny Lenkowskiej, Bogusława Kotuli, Andrzeja Potockiego, Jadwigi Szymczak-Hoff, Kazimierz Ożoga, Jana Tulika, Janusza Pasterskiego, Mariusza Kalandyka, Małgorzaty Żureckiej i wielu innych.

Biblioteka opracowuje i publikuje zestawienia statystyczne z analizą stanu czytelnictwa i bibliotek w regionie pt. „Biblioteki publiczne województwa podkarpackiego w liczbach” oraz „Biblioteki publiczne miasta Rzeszowa w liczbach”.

WiMBP opracowuje również kalendaria rocznic literackich z przeznaczeniem do wykorzystania w bibliotekach publicznych, w tym w oddziałach i filiach bibliotek pracujących dla dzieci. Przygotowuje także tematyczne zestawienia bibliograficzne oraz drukowane katalogi nowości.

Działania wydawnicze WiMBP w najbliższych latach będą zintensyfikowane. Biblioteka oprócz systematycznie wydawanych publikacji statystycznych, kalendarów i zestawień, zwiększy swoją aktywność w zakresie przygotowywania opracowań poświęconych bibliotekarstwu, z przeznaczeniem do publikacji w ogólnopolskich czasopismach dziedzinowych. W zależności od możliwości finansowych, zamierza także opublikować kolejne audiobooki z utworami autorów związanych z regionem, po wcześniejszym uzyskaniu zgody twórców na wykorzystanie ich tekstów, w związku z ochroną prawnoautorską utworów. Prace związane z nagraniem audiobooków prowadzone będą w Pracowni Digitalizacji WiMBP w Rzeszowie, która wyposażona jest w kabinę lektorską i sprzęt do tworzenia tego typu nagrań. Plany wydawnicze odnośnie audiobooków dotyczyć będą, m.in. publikacji nagrań wierszy i innych utworów pochodzących z konkursów ogłaszanych przez WiMBP, takich jak coroczna edycja Ogólnopolskiego Konkursu „O Pióro Pegaza”.

Ponadto planowane jest utworzenie portalu internetowego, który będzie zawierał utworzone audiobooki, z możliwością ich bezpłatnego odtworzenia, a także nagrania relacji ze spotkań i wernisaży odbywających się w WiMBP z udziałem twórców regionalnych. Nowy portal będzie stałym miejscem promocji regionalnych twórców kultury regionu Podkarpacia.

Zarządzanie zbiorami (*charakterystyka zbiorów, w tym archiwa i biblioteki, polityka zakupów, wypożyczenia, konserwacja, polityka digitalizacji, re-use, magazynowanie, itp.*)

WiMBP w Rzeszowie posiada księgozbiory o charakterze uniwersalnym. Trzon zbiorów stanowi literatura piękna dla dzieci i młodzieży oraz popularnonaukowa. Szczególne miejsce w polityce gromadzenia, przechowywania i udostępniania zbiorów, ma księgozbiór regionalny. Można w tym przypadku mówić o specjalizacji biblioteki w zakresie gromadzenia i wieczystego archiwizowania wszystkich tych dokumentów (książek, czasopism i gazet oraz innych materiałów), które dotyczą województwa podkarpackiego. Do chwili obecnej książek o tematyce regionalnej w zbiorach Czytelni Głównej zgromadzono 11.546 egzemplarzy.

Zbiory biblioteczne są duże i różnorodne, biorąc pod uwagę ich wielkość, rodzaje i tematykę gromadzonych dokumentów. Stan księgozbioru WiMBP w Rzeszowie na koniec 2019 roku wynosił 528.910 książek i 26.319 czasopism oprawnych - łącznie 555.229 egzemplarzy. Stan zbiorów specjalnych WiMBP w Rzeszowie to 43.804 jednostki. Podstawą gromadzenia zbiorów jest zakup, biblioteka pozyskuje też dary oraz pozycje w zamian za egzemplarze zagubione.

Biblioteka może poszczycić się nie tylko bogatymi zbiorami współczesnymi, ale także zabytkowymi starodrukami, których zgromadzono 434 egzemplarze. Cenne zbiory wzbogaca kolekcja 171 rękopisów.

Do najcenniejszych starodruków należą, m.in.: „Biblia Święta” z 1563 r. ; „Zwierciadło” Mikołaja Reja z 1568 r. ; „Chronica Polonorum” Macieja Miechowity z 1521 r. ; „Familiarum Collequiorum” Erazma z Rotterdamu z 1535 r. ; „Apokrypha” Marcina Lutra z 1535 r. ; „Historia Polski” Jana Długosza z 1615 r. ; „Żywoty świętych” Piotra Skargi z 1644 r. Do cennych rękopisów należą: dokument arcybiskupa Jana Rzeszowskiego z 1433 r. zatwierdzający wyposażenie kościoła we wsi Buszcze ; przywilej organizowania jarmarków w Łańcucie z 1726 r. wystawiony przez króla Augusta II ; mowy sejmowe z XVIII wieku ; listy pisarzy polskich z początku XX wieku.

Część zbiorów dawnych wymaga podjęcia zabiegów związanych z ich konserwacją. Działania te generują jednak znaczne nakłady finansowe, a przeprowadzenie ich uzależnione będzie od zdobycia w przyszłości środków finansowych na ten cel.

Sposobem na szersze udostępnianie zbiorów zabytkowych, większej grupie odbiorców, jest digitalizacja i publikacja online cennych egzemplarzy.

WiMBP w Rzeszowie ma możliwości techniczne i organizacyjne, aby taką cyfryzację prowadzić. W kolejnych latach podjęte zostaną działania w kierunku zdigitalizowania cennych zbiorów dawnych, w szczególności rękopisów, starodruków, ale także zbiorów z XIX i początku XX wieku. Zdigitalizowane dokumenty zostaną odpowiednio opracowane i wprowadzone do kolekcji Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej oraz udostępnione pod adresem www.pbc.rzeszow.pl

Dzięki temu biblioteka będzie mogła wyeksponować i wypromować w sieci internetowej swoje cenne i rzadko wykorzystywane zbiory dawne.

Digitalizacja dotyczyć będzie także zbiorów współczesnych (prac naukowych, publikacji regionalnych, gazet i czasopism lokalnych, prac niepublikowanych, zdjęć, grafiki), w przypadku których właściciele praw autorskich wyrażą na to zgodę.

Polityka kształtowania księgozbiorów bibliotecznych ma niezwykle istotny wpływ na zainteresowanie zbiorami czytelników, kreowanie postaw i upodobań czytelniczych.

Zadaniem wymagającym wdrożenia w ciągu najbliższych trzech lat, będzie przeanalizowanie i wprowadzenie zasad zakupów i pozyskiwania zbiorów do biblioteki, uwzględniających propozycje czytelników wzbogacania zasobów biblioteki o pozycje przez nich poszukiwane i

pożądane. Większa partycypacja czytelników w zakresie zakupów książek i innych zbiorów, lepsze rozeznanie rynku wydawniczego i księgarskiego przez osoby zajmujące się gromadzeniem zbiorów, jest założeniem polityki kształtowania zbiorów w ciągu najbliższych lat.

Gromadzenie zbiorów powinno również w większym stopniu uwzględniać potrzeby czytelników z dysfunkcjami wzroku i słuchu oraz starszych. Dlatego wśród zbiorów bibliotecznych w większym zakresie powinny być reprezentowane publikacje brajlowskie, książki wydrukowane powiększoną czcionką i książki łatwe w czytaniu, książki dotykowe z wypukłymi ilustracjami z przeznaczeniem dla dzieci, a także książki mówione oraz filmy dla osób niesłyszących (z podpisami lub tłumaczone na język migowy) i audiodeskrypcją dla osób niewidomych.

Ze względu na duże problemy lokalowe WiMBP w Rzeszowie, związane z niewystarczającą powierzchnią do przechowywania zbiorów (problem dotyczy przede wszystkim budynku głównego, Wypożyczalni Głównej, Oddziału dla Dzieci i Młodzieży oraz Wypożyczalni Muzycznej), pilną kwestią będzie pozyskanie działki i budowa nowego obiektu WiMBP, który będzie spełniał też potrzeby bezpiecznego przechowywania i odpowiedniego udostępniania powiększających się zbiorów bibliotecznych.

Zarządzenie instytucją (w tym zasoby ludzkie i struktura organizacyjna, ewentualne postulowane zmiany, współpraca z organizacjami wspierającymi i związkami zawodowymi, ewentualne układy zbiorowe – polityka kształtowania plac, zasady komunikacji wewnętrznej, wolontariat)

Ze względu na różnorodne zadania realizowane przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Rzeszowie jej struktura organizacyjna jest w znacznym stopniu rozbudowana. Strukturę tę tworzą działy, oddziały, filie biblioteczne, sekcje oraz jednoosobowe stanowiska pracy.

Struktura organizacyjna WiMBP w Rzeszowie przedstawia się następująco:

Działy:

- 1) Informacyjno-Bibliograficzny
- 2) Instrukcyjno-Metodyczny
- 3) Gromadzenia i Przechowywania Zbiorów
- 4) Opracowania Zbiorów
- 5) Udostępniania Zbiorów
- 6) Komputeryzacji Procesów Bibliotecznych
- 7) Księgowości
- 8) Administracyjno-Gospodarczy

Oddziały:

- 1) Czytelnia Główna
- 2) dla Dzieci i Młodzieży
- 3) Wypożyczalnia Główna

4) Wypożyczalnia Muzyczna

Sekcje:

- 1) Bibliografii i Informacji Regionalnej
- 2) Pracownia Digitalizacji
- 3) Magazyn Rezerwowy i Składowy
- 4) Introligatornia

Samodzielne stanowiska:

- 1) ds. organizacji i kadr
- 2) ds. bezpieczeństwa i higieny pracy
- 3) ds. obronności, zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej, oraz ochrony przeciwpożarowej
- 4) radca prawny
- 5) ds. pozyskiwania funduszy
- 6) inspektor ochrony danych

oraz 18 filii miejskich.

Sieć filii miejskich uzupełniają jeszcze 4 punkty biblioteczne, które powołano z myślą o bardziej skutecznym dotarciu z książką do osób starszych i najmłodszych.

Punkty biblioteczne na terenie Rzeszowa:

- Punkt w Przedszkolu Publicznym nr 3 (prowadzony przez Filię nr 13)
- Punkt w Przedszkolu Publicznym nr 40 (prowadzony przez Filię nr 20)
- Punkt w Domu Seniora (prowadzony przez Filię nr 6)
- Punkt przy ul. Dąbrowskiego 79a (prowadzony przez Filie nr 9).

W instytucji zatrudnionych jest ogółem 124 pracowników - na stanowiskach bibliotekarskich, administracyjnych i obsługi oraz innych.

Skuteczne zarządzanie instytucją opiera się, m.in. na ukierunkowaniu jej działań na realizację misji i celów statutowych oraz na takim kształtowaniu jej aktywności, która spełniać będzie zmieniające się potrzeby użytkowników i oczekiwania społeczne, ale także poszukiwać będzie form rozbudzających nowe potrzeby kulturalne.

Pod tym kątem regularnie analizowana będzie struktura organizacyjna instytucji oraz weryfikacji podlegać będą stanowiska pracownicze w poszczególnych działach, oddziałach i filiach, z ewentualnym dokonaniem niezbędnych korekt zakresów obowiązków pracowników oraz przesunięć i awansów.

W WiMBP w Rzeszowie większa uwaga zostanie skierowana na system szkoleń oraz podnoszenia kwalifikacji przez pracowników. Rozwój osób zatrudnionych w bibliotece to proces podnoszenia kompetencji, umiejętności i zdobywania wiedzy koniecznych do prawidłowego wykonywania zadań. Są to więc działania niezbędne dla instytucji i powinny objąć jak największą część zatrudnionej kadry. W perspektywie lat 2021-2023 będzie mocno

wspierany przez Dyrektora WiMBP, proces podnoszenia kompetencji wśród bibliotekarzy i pracowników biblioteki.

Inną ważną barierą rozwoju biblioteki są niesatysfakcjonujące wynagrodzenia pracownicze. Zjawisko to wpływa na brak motywacji do pracy i zadowolenia z jej wykonywania wśród pracowników oraz negatywnie stymuluje chęci podnoszenia swoich kompetencji, a także powoduje niewielkie zainteresowanie podjęciem pracy w bibliotece przez osoby ambitne, dobrze wykształcone i kreatywne. W miarę możliwości finansowych instytucji, nagrody będą przydzielane osobom wyróżniającym się, kreatywnym i najbardziej zaangażowanym w rozwój i prawidłowe funkcjonowanie instytucji.

Elementem organizacji, który zostanie udoskonalony i dopracowany będzie wewnętrzna komunikacja w instytucji, w tym system przekazywania i obiegu informacji wewnętrznej.

W celu doskonalenia procesu zarządzania, Dyrektor współpracował będzie z organizacjami działającymi w WiMBP – Związkiem zawodowym pracowników bibliotek oraz Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich – Zarządem Okręgu Województwa Podkarpackiego.

Majątek nieruchomy (*nieruchomości, status własnościowy, proponowane ewentualne działania regulacyjne*)

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie jest wieczystą użytkowniczką działki nr 840 Bi położonej w Rzeszowie - Śródmieściu [obręb 207] o powierzchni 0,1227 ha oraz właścicielką położonego na niej budynku stanowiącego odrębną nieruchomość - wpisanych do księgi wieczystej KW nr 90351, prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie VII Wydział Ksiąg Wieczystych.

Pozostałe agendy należące do części wojewódzkiej WiMBP w Rzeszowie tj. Wypożyczalnia Główna, Oddział dla Dzieci i Młodzieży, Wypożyczalnia Muzyczna, Pracownia Digitalizacji i Pracownia Dokumentów Życia Społecznego, Archiwum Zakładowe oraz Magazyn Składowy i Rezerw, a także 18 filii należących do części miejskiej WiMBP funkcjonują w lokalach, które nie stanowią majątku WiMBP. Są one wynajmowane od administratorów i właścicieli budynków, którymi są w większości wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie.

Potrzebą WiMBP w Rzeszowie, związaną z perspektywą powstania nowego obiektu Biblioteki w ramach Podkarpackiej Galerii Słowa i Obrazu, jest znalezienie i zakup działki budowlanej zlokalizowanej w centrum Rzeszowa.

Inwestycje (*plan ujęty w harmonogram wraz ze źródłami finansowania*)

W poniższym zestawieniu uwzględniono plany zakupów inwestycyjnych i remontów. Realizacja planu przedsięwzięć ujętych w tabeli uzależniona jest od pozyskania środków

finansowych na ten cel od organizatorów – Województwa Podkarpackiego oraz Miasta Rzeszowa.

Zadanie	Czas realizacji	Koszty inwestycji	Źródła finansowania
Część wojewódzka			
1. Remont budynku głównego Biblioteki przy ul. Sokoła 13	2021 r.	150.000,00	Województwo Podkarpackie
2. Prace remontowe w Wypożyczalni Główniej przy ul. Dąbrowskiego 33a pozwalające zwiększyć przestrzeń na zbiory biblioteczne.	2021 r.	12.000,00	Województwo Podkarpackie
3. Malowanie pomieszczeń bibliotecznych Wypożyczalni Muzycznej przy ul. Zeromskiego 2	2021 r.	28.000,00	Województwo Podkarpackie
4. Remont Pracowni Digitalizacji przy ul. Dąbrowskiego 58	2021 r.	10.000,00	Województwo Podkarpackie
5. Zakup samochodu osobowego dla potrzeb WiMBP	2021 r.	100.000,00	Województwo Podkarpackie
6. Modernizacja serwerowni WiMBP – wymiana i montaż przestarzałego i wyeksploatowanego sprzętu informatycznego wraz z przygotowaniem i wdrożeniem nowej platformy internetowej	2022 r.	120.000,00	Województwo Podkarpackie
7. Adaptacja strychu na pomieszczenia biurowe w budynku przy ul. Sokoła 13 w Rzeszowie /przygotowanie dokumentacji technicznej/ <i>*(w przypadku rozpoczęcia przygotowań dot. budowy nowego obiektu, prace w istniejącym budynku nie będą prowadzone/</i>	2022 r.	40.000,00	Województwo Podkarpackie
8. Prace adaptacyjne związane z przystosowaniem strychu w budynku przy ul. Sokoła 13 <i>*(jak wyżej)</i>	2023 r.	300.000,00	Województwo Podkarpackie
Część miejska			
1. Remont lokalu Filii nr 10 przy ul. Podchorążych 1	2021 r.	23.500,00	Miasto Rzeszów
2. Remont lokalu Filii nr 9 przy ul. Czackiego 5	2021 r.	45.000,00	Miasto Rzeszów
3. Remont lokalu Filii nr 2 przy ul. Fredry 5	2021 r.	35.000,00	Miasto Rzeszów

4. Remont Filii nr 3 przy ul. Krzyżanowskiego 6	2021 r.	30.000,00	Miasto Rzeszów
5. Zakup i montaż klimatyzatorów dla filii miejskich	2021 r.	51.000,00	Miasto Rzeszów
6. Modernizacja sprzętu i oprogramowania informatycznego w placówkach miejskich	2022 r.	30.000,00	Miasto Rzeszów
7. Unowocześnienie wyposażenia meblowego oraz aranżacja wnętrz kilku filii miejskich	2023 r.	100.000,00	Miasto Rzeszów

Komunikacja zewnętrzna (w tym strategia komunikacji, promocja i marketing).

Istotnym aspektem funkcjonowania współczesnej biblioteki jest jej promocja, pojmowana jako skuteczna komunikacja z szeroko rozumianym otoczeniem. Nowoczesna biblioteka jaką jest WiMBP w Rzeszowie, jest odbierana jako instytucja przyjazna, otwarta na użytkowników, dostosowująca się do wymogów współczesnych czasów i zmieniających się potrzeb czytelników. Działania, które należy podjąć w zakresie komunikacji zewnętrznej w WiMBP w Rzeszowie, dotyczyć będą wypracowania modelu komunikowania się z otoczeniem: mediami (w tym internetowymi), innymi instytucjami, firmami, organizacjami pozarządowymi, a także z użytkownikami indywidualnymi. Strategia komunikacji powinna uwzględnić, z jednej strony różne „kanały” komunikacji i grupy odbiorców, z drugiej zaś promować jak najszersze spektrum działań biblioteki, bieżąco i skutecznie przekazywać informacje o organizowanych wydarzeniach spotkaniach, promocjach książek, konkursach, akcjach czytelniczych, festiwalach, wystawach, warsztatach, ale także o wydawnictwach własnych, ofercie nowości wydawniczych zakupionych do biblioteki. Działania promocyjne powinny uwzględniać przekazywanie komunikatów o nowych rozwiązaniach informatycznych wdrażanych w bibliotece, usługach online i zasobach cyfrowych, gdyż ten aspekt działalności instytucji wyróżnia ją wśród bibliotek w regionie, a jest w niewystarczający sposób obecny w przekazie zewnętrznym. Intensywnych działań promocyjnych i przemyślenia kampanii komunikacyjnych, wymagają także duże wydarzenia realizowane przez bibliotekę typu festiwale, akcje plenerowe, wydarzenia cykliczne, które mają stałych odbiorców, ale wymagają weryfikacji i dopracowania formuły promocji, tak by skutecznie poszerzać krąg uczestników tych wydarzeń.

Działaniem, które zostanie zrealizowane przez bibliotekę, związane z promocją jej działalności, będzie utworzenie nowej strony internetowej WiMBP, uwzględniającej wiele dodatkowych i przydatnych funkcjonalności, która stanie się nowoczesną wizytówką instytucji. Biblioteka powinna być też często obecna w mediach (TVP, radio, prasa, portale internetowe) z pozytywnym przekazem o swojej działalności. Wszystkie działania podejmowane w zakresie promocji będą miały na celu kreowanie i utrwalanie marki WiMBP.

Gospodarka finansowa (struktura przychodów, działalność gospodarcza, plan zwiększenia/utrzymania przychodów)

Kategoria przychodu	Przewidywane wykonanie planu na 2020 r.	2021 r. (plan)	2022 r. (plan)	2023 r. (plan)
<u>Cześć wojewódzka</u> Organizator: Woj. Podkarpackie	5.608.469,00	5.230.000,00	5.237.000,00	5.237.000,00
Przychody w tym:				
- dotacja podmiotowa	5.045.938,00	4.924.000,00	4.924.000,00	4.924.000,00
- dotacja celowa	273.066,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00
Inne dotacje i subwencje	249.465,00	236.000,00	241.000,00	241.000,00
Przychody własne:				
- sprzedaż usług i towarów	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00
- sprzedaż starych książek	6.000,00	6.000,00	8.000,00	8.000,00
- inne przychody (darowizny, kary za przetrzymanie itd.)	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00
<u>Cześć miejska</u> Organizator: Miasto Rzeszów	4.509.257,00	5.280.000,00	5.280.000,00	5.280.000,00
Przychody w tym:				
- dotacja podmiotowa	4.110.605,00	5.000.000,00	5.200.000,00	5.305.000,00
- dotacja celowa	218.652,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
Inne dotacje i subwencje	150.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
Przychody własne:				
- inne przychody (darowizny, kary za przetrzymanie itd.)	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00
<u>Cześć powiatowa</u> Organizator: Powiat Rzeszowski	80.000,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00
- dotacja celowa	80.000,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00

Współpraca krajowa i zagraniczna

Biblioteka wykazuje dużą aktywność w zakresie współpracy z instytucjami działającymi w mieście Rzeszowie, w regionie Podkarpacia oraz w kraju. Ma też doświadczenia we współpracy z bibliotekami słowackimi oraz ukraińskimi. Najczęściej partnerami podejmowanych działań przez WiMBP są biblioteki publiczne oraz biblioteki innych sieci (naukowe, szkolne, pedagogiczne), regionalne stowarzyszenia działające w sferze kultury, literatury i ekologii, a także regionalne i krajowe instytucje kultury, uczelnie wyższe, szkoły i

przedszkola, organizacje wspierające rozwój lokalny, stowarzyszenia osób z niepełnosprawnościami i senioralne. Charakter podejmowanej współpracy jest różnorodny i dotyczy przede wszystkim organizacji różnych wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, prowadzenia wspólnych projektów, wymiany materiałów informacyjnych, wzajemnego wsparcia merytorycznego oraz integracji działań promocyjnych.

W latach 2021-2023 kontynuowana będzie, nawiązana wcześniej, współpraca z różnymi organizacjami i instytucjami, m.in. z Rzeszowskim Stowarzyszeniem Literacko-Artystycznym „FRAZA”, Oddziałem Towarzystwa Literackiego im. A.Mickiewicza, Kołem Naukowym Kulturoznawstwa UR, Uniwersytetem Trzeciego Wieku, Regionalnym Stowarzyszeniem Twórców Kultury w Rzeszowie, Punktem Informacji Europejskiej Europe Direct – Rzeszów, Stowarzyszeniem Ekoskop, Fundacją Rzeszowską, Fundacją Szansa dla Niewidomych, Fundacją Aparat Caffee, Rzeszowską Akademią Komiksu, Muzeum Dobranocek, Rzeszowskim Domem Kultury, Instytutem Pamięci Narodowej, Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, Rzeszowskim Stowarzyszeniem Fotograficznym, Fundacją Podkarpackie Hospicjum dla Dzieci, Stowarzyszeniem Inspiracji i Rozwoju „Perspektywa”, Klinicznym Szpitalem Wojewódzkim nr 2, Schroniskiem Felineus i Schroniskiem Kundelek w Rzeszowie, Międzynarodowymi Targami Rzeszowskimi, Studium Teatralnym KRAK-ART oraz Studium Małych Form Teatralnych „ART-RE”, a także z mediami lokalnymi.

Biblioteka będzie intensyfikować współpracę z organizacjami zrzeszającym seniorów. Rośnie liczba klubów, kół i stowarzyszeń funkcjonujących dla osób starszych w społecznościach lokalnych, co związane jest z ogólną tendencją starzenia się społeczeństwa. W najbliższych latach należy zwiększyć ofertę działań biblioteki na rzecz osób starszych, organizując różnorodne formy aktywności skierowane do takich grup odbiorców, we współpracy ze stowarzyszeniami i klubami senioralnymi. Celem tych działań będzie zwiększenie uczestnictwa osób starszych w kulturze, integracja i aktywizacja społeczna seniorów oraz podniesienie ich kompetencji w różnych dziedzinach, np. w zakresie nowych technologii informatycznych.

Ważnym zadaniem wielu instytucji jest dzisiaj digitalizacja zbiorów i udostępnienie ich szerszej publiczności Internetu. Cyfryzacja zbiorów piśmienniczych, szczególnie tych cennych i wymagających specjalnego traktowania, jest działaniem ważnym w aspekcie ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego. Dlatego koniecznym jest utrzymywanie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie digitalizacji zbiorów w ramach Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej. Obecnie współpraca ta opiera się na współdziałaniu WiMBP w Rzeszowie z takimi instytucjami jak: Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego, Biblioteka Akademicka Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie, Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu, Muzeum Podkarpackie w Krośnie, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krośnie, Muzeum - Zamek w Łąncucie, Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu, Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku, Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej w Przemyśle, Pedagogiczna

Biblioteka Wojewódzka w Przemyślu, Muzeum Etnograficzne im. F. Kotuli Oddział Muzeum Okręgowego w Rzeszowie, Muzeum Okręgowe w Rzeszowie, Muzeum w Jarosławiu Kamienica Orsettich, Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie. Do współpracy w ramach Konsorcjum Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej zapraszane będą kolejne instytucje, stowarzyszenia i osoby, które posiadają zasoby piśmiennicze, które warto poddać cyfryzacji i publikacji w największym repozytorium cyfrowym regionu.

Istotnym aspektem funkcjonowania bibliotek publicznych jest utrzymywanie współpracy między nimi, której efektem może być rozwój instytucji, wzajemne poznanie, wspólne projekty i wiele innych korzyści. Współpraca WiMBP w Rzeszowie z bibliotekami publicznymi różnych szczebli (wojewódzkimi, powiatowymi, miejskimi i gminnymi), prowadzona będzie na wielu płaszczyznach. Na poziomie regionalnym współpraca dotyczyć będzie sieci samorządowych bibliotek publicznych na Podkarpaciu, a zrealizowana zostanie poprzez organizację spotkań dla bibliotekarzy, warsztatów, konferencji i seminariów. Do stałych form współpracy, które należy wspierać w kolejnych latach, należy, m.in. organizowanie corocznych konferencji dyrektorów bibliotek powiatowych województwa podkarpackiego, poświęconych ważnym problemom bibliotek publicznych, seminariów tematycznych dla bibliotekarzy z udziałem ekspertów z innych bibliotek i uczelni oraz uczestniczenie WiMBP w ważnych wydarzeniach w życiu bibliotek. Istotne znaczenie w zakresie wspierania bibliotek samorządowych niższych szczebli będzie miała współpraca z organizatorami tych bibliotek – władzami samorządowymi, służąca wzmocnieniu rozwoju bibliotek lokalnych. Biblioteka wojewódzka powinna stać się partnerem dla organów samorządowych w kwestii polepszania pozycji bibliotek publicznych i wzrostu znaczenia tych placówek w społecznościach lokalnych.

Formą współpracy regionalnej bibliotek publicznych stopnia powiatowego jest współtworzenie Bibliografii Regionalnej Województwa Podkarpackiego - ważnej bazy danych z informacją o piśmiennictwie dotyczącym regionu. Dzięki współpracy bibliotek powstaje zasób bibliograficzny, który stanowi doskonałe źródło wiedzy o regionie, prezentowane online dla wszystkich zainteresowanych.

W związku z koniecznością doskonalenia systemu SOWASQL stosowanego do obsługi informatycznej procesów bibliotecznych w WiMBP w Rzeszowie, biblioteka zamierza współpracować z innymi bibliotekami w Polsce – użytkownikami tego systemu oraz z twórcami oprogramowania, w ramach ogólnopolskiego Konsorcjum Bibliotek SOWA.

Ponadto WiMBP w Rzeszowie prowadziła będzie współpracę z wieloma bibliotekami w Polsce w zakresie wypożyczeń międzybibliotecznych, wymiany doświadczeń i informacji o dobrych praktykach bibliotekarskich, szkoleń, warsztatów, konferencji i wyjazdów studyjnych.

Dyrektor WiMBP w Rzeszowie będzie uczestniczył w corocznej Konferencji Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych, która jest ważną płaszczyzną ponadregionalnej współpracy bibliotek publicznych. Celem tego gremium jest doskonalenie, wspieranie i

rozwijanie bibliotek publicznych, m.in. przez przygotowywanie opinii w sprawach dotyczących tych bibliotek, konsultowanie aktów prawnych i programów regulujących ich funkcjonowanie, podejmowanie działań integrujących biblioteki wojewódzkie, prezentowanie interesów pracowników bibliotek i dbałość o prestiż zawodu bibliotekarza. Współpraca WiMBP dotyczyć będzie także organizacji bibliotekarskich działających w kraju, w szczególności Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz Polskiego Związku Bibliotek – organizacji, które zrzeszają osoby związane zawodowo lub naukowo z bibliotekarstwem i informacją naukową. Współpraca ta będzie miała na celu wspieranie rozwoju zawodowego bibliotekarzy przez współorganizowanie konferencji, seminariów i szkoleń bibliotekarskich, umacnianie działań bibliotek i ich promocję na platformach cyfrowych prowadzonych przez te organizacje. Współpraca ze organizacjami bibliotekarskimi będzie miała istotne znaczenie w rozwoju zawodowym pracowników WiMBP.

WiMBP zamierza kontynuować współpracę międzynarodową z bibliotekami ukraińskimi (Lwowską Naukową Biblioteką im. W.Stefanyka oraz Lwowską Obwodową Biblioteką dla Dzieci), a także z bibliotekami słowackimi, reprezentowanymi przez Bibliotekę dla Młodzieży Miasta Koszyce. Rozwijaniu współpracy może sprzyjać fakt, iż zarówno Lwów jak i Koszyce są miastami partnerskimi Rzeszowa.

Inne

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie jest ważną dla regionu i miasta instytucją kultury, której działania wpływały przez lata na kształtowanie kultury czytelniczej oraz poziom uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionu. Jej aktywność rzutuje na kształt bibliotekarstwa publicznego na Podkarpaciu. W niniejszym opracowaniu zwrócono uwagę na wiele istotnych spraw i problemów, których rozwiązanie wpłynie na zwiększenie aktywności biblioteki na różnych polach oraz na aspekt kreowania pozytywnego wizerunku regionalnej instytucji kultury jaką jest WiMBP w Rzeszowie.

Rzeszów, dn. 7.10.2020 r.

Bożena Janda

(podpis kandydata)